

MİLLİYETÇİLİK (ZORUNLULUK) DOKTRİNİ

ARİF YALÇIN*

Emile Boutroux'un "zorunsuzluk doktrini", değerler yönünden önemli bir noktaya temas etmektedir. "Zorunsuzluk doktrini", evrende bilimsel anlamda bir zorunlu neden-sonuç bağıının olmadığını savunan düşüncedir. Yani bazen suyun 100 derecede kaynamayacağını, ateşin bazen yakmayacağını söyler. Bu durumda neden-sonuç bağıını kurmak ise "zorunluluğu" rahminde getirir. Günümüze yorarsak, "Terörist başı ile görüşmek terörü muhatap almak değildir." diyor mevcut hükûmet. İşte tam da "zorunsuzluk doktrini" budur. Zorunluluk ise neden-sonucu okumaktır.

Evvelki üç asırdan beri Türk'ün hürriyeti ve memleketi için çarpan yüreklerde yaşayan milliyetçilik tam da bu devrin "zorunluluk doktrini" değil midir?

Dünyada aynı adı taşıyan akım ve doktrinlerden "din, vicdan ve haysiyet" kaygılarıyla ayrılan milliyetçiliğin Türk tipi, her şeyden önce madde ve mana namusunu muhafazanın kalesi, kalkanı olmuştur. İnsani bir hissin, toplumsal bir kaygı ve ardından da millî bir doktrin olması süreçlerini sancısız yaşayan Türk milliyetçiliği (ulusalcılık ile karıştırmamak lazım), 1974 Kıbrıs Çıkarmasında Diyarbakır tren garında, 1993 yılında yirmi yaşında bir gencimizin askerliğini gönüllü olarak Yüksekova'da yapmak istemesinde, 2000 yılında Bağdat Caddesi'nde iş yerinin adını ısrarla Türkçe seçen bir esnafın vergi levhasında, 2010 yılında "Türkiye'yi bölemeyeceksiniz!" sedasında buram buram tütmektedir. İşte bunun içindir zorunluluk doktrini.

Milliyetçiliğin hissi miladı deyince aklıma Montesquieu'nin Defterler'indeki sözü geliyor: "Eğer kendim için faydalı olup da aileme zarar verecek bir şey öğ-

* Araştırmacı-Yazar

renseydim onu aklımdan çıkarırdım.” Evet, bu cümle ile şunu söylemek pekâlâ mümkün, milliyetçilik; his, kabul ve reddin süzgecinde “derdini doktrinleştiren” müşterek paradigmaların öncelikli savunma alanıdır. Bu savunma alanının disiplini edilmesiyle mevcut yönetimden, siyasi rejimden, toplumun her nevi meylerinden yine o toplumun münevverlerince dillendirilen rahatsızlık doktrinleri doğurur. Bir bakıma her “akım” ilk etapta bir itirazdır, sonrasındaki çözüm önerileriyle de bir doktrin. Birey ve toplum hassasiyetlerinin ve müşterek fitratların ekseninde büyüyen ve gelişen doktrin, her şart ve ahvalde neşvüneva ettiği “toprağa” hizmet eder. Milliyetçilik de böyledir. Her toplumun ve kültürel sınırın milliyetçiliği kendisine özgü kaynaklardan beslenir ve farklı amaçları kendisine menzil kılar. Bu durumda milliyetçilik olgunlaştığı zamana ve mekâna göre de özellikler kazanır.

Her toplumun ve kültürel sınırın milliyetçiliği kendisine özgü kaynaklardan beslenir ve farklı amaçları kendisine menzil kılar. Bu durumda milliyetçilik olgunlaştığı zamana ve mekâna göre de özellikler kazanır.

Türk milliyetçiliği için de durum böyledir. Türk milliyetçiliğinin prensiplerini belirlediği dönem aynı zamanda emperyalist güçlere karşı verilen Millî Mücadelenin arefesidir. Dünyanın birçok yerinde devlet ve medeniyetlerin inhitatına yol açan milliyetçilik, bizim devlet ve medeniyet tarihimizde birleştiren duygu-dava olmuştur. Aslen saldırgan bir vasfa sahip olan bu ideoloji Türk milleti için savunma kalkanının adı olmuştur. Dünyanın muhtelif bölgelelerinde beliren milliyetçilik anlayışından da en çok bu yönüyle farklıdır.

Milliyetçilik hissini ideolojiye dönüşmesi meselesi üzerinde -bu hususu da daha sonra ele almak üzere- birkaç cümleyle duralım. Milliyetçilik ile ulusalcılık kavramlarını karıştırmamak gerekir. Milliyetçilik nitelik esastır, keyfiyet arar. Milletın tüm maddi ve manevi değerlerinin de zırhıdır milliyetçilik. Ulusalcılık ise nicelik ve kemiyet esastır. Ruh-suz ve maneviyatsızdır. Milliyetçiliğın sonunda medeniyet, ulusalcılığın sonunda da faşizm vardır. Milliyetçilik bir ideoloji, ulusalcılık ise yalnızca akımdır. Karşısındaki ölünce yaşamını yitiren bir akım.

Milliyetçiliğın Kazandırdıkları

Milliyetçilik uyanık olmayı gerekli kılar. Zira milliyetçilik en temelde muhafazakâr bir ideolojidir. Milletın tüm değerlerinin ve bütünlüğünün korunması elbetteki milliyetçiliğın sınırı değil başlangıcıdır. Zira milliyetçilik bu muhafazalılığın yanında tarihten gelen millî, manevi sorumluluğın ve vicdani bir çizginin

de devamını tesis etmek gibi bir mesuliyetin adıdır. Bu çizginin devamının tesisi meselesine de medeniyet tasavvuru diyoruz. Türk milliyetçilerinin liderinin ifadesiyle, “**Kökü mazide olan atıyız.**” Türk milliyetçiliğinin esası, şekli ve amacı hususu da tam olarak budur. Bu anlamda şu cümlelerin altını çizmek gerekmektedir; milliyetçilik, sakladıklarını, muhafaza ettiklerini, geleceğe taşımak isteyen bir iddiadır.

Bu iddianın korkuttukları ve endişeye sevkettikleri dâhilî ve haricî bedhahlar elbette ki bu iddianın karşısında olacaklardır. Fakat milliyetçilerin gözünü kör edecek de değillerdir. Milliyetçilik değişen ve kutuplaşan dünyada gözünü dört açan milliyetçiler ister. Bu şizofren, hastalıklı bir ruh hâli değildir elbette. Yalnızca millet hafızasını yitirse de milliyetçiler bu hafızayı diri tutmak zorundadır. Bu hafıza modern tabiriyle hiçbir “hard disk”in alamayacağı bir genişliğe ve derinliğe sahiptir. Kafkaslar, Türkistan, Bereketli Hilal, Akdeniz kıyı şeridi, Mezopotamya ve Balkanlar...

Bu geniş alan içerisinde yaşanmış her gelişme hem her parçayı hem de bütünü ve hatta dünyayı hem ilgilendirir hem de etkiler. Bu geniş alan içerisinde İslam ve Türklük mefhumları hiç şüphe yok ki parçalar arasındaki harcın adı olmuş ve her parça rengini Anadolu’dan almıştır. Hâl böyleyken “tarihî tekerür” her parça adına mümkündür.

Balkanlar ile Aramızdaki Karbon Kâğıdı

Özellikle belirtmek gerekiyor ki Balkanlar ve Balkan siyaseti birçok yönüyle Anadolu siyasetine ve tarihine benzemektedir. Milliyetçiliğin hedefi ve topluma kazanımında Balkanlar’a bilhassa önem veriyoruz. Şöyle ki; Balkanlar; Türk coğrafyasının batısı, Avrupa’nın sosyolojik ve siyasi doğu sınırı, Asya ve Avrupa’nın müşterek paradigma alanı, bir başka ifadeyle de ön Anadolu.

Balkanlar, Anadolu’yu etkileyecek fikirlerin Anadolu öncesi son durağı, son antrenman sahası, fitnenin kendisine çekidüzen verdiği yer veya Garp için Şarkın başlangıcı... Şark sorununun da Garb hattı. Tarihî altyapısı olan bu kısa tanımlamaları derinliğiniz nispetinde arttırmanız mümkün. Buradan niyetimiz ve gayretimiz ise “21. yüzyılda Anadolu’yu bekleyen tehlike ne?” sorusunu “milliyetçiliğin maziden atıye nazariyesi”nden cevaplamak. Cevap için Balkanlar’a baktığımızda da göreceğimiz ‘çoğunluğun tahrik ve tacizidir. Yani milliyetten yoksun ulusçu yaklaşım.

Balkanlar’ın siyasi coğrafyasının şekillenmesinde ve Balkan siyasetinin dinamiklerinde dağılan Yugoslavya’nın önemli bir yeri bulunmaktadır. 1990 yılında

Milliyetçilik uyanık olmayı gerekli kılar. Zira milliyetçilik en temelde muhafazakâr bir ideolojidir.

Tito sonrası Yugoslavya'nın dağılma sürecinde bağlantısız blokta yer alan Yugoslavya'da 6 federatif cumhuriyet, 2 özerk bölge bulunmaktadır. Bunlar Sırbistan, Hırvatistan, Slovenya, Bosna Hersek, Makedonya ve Karadağ. Özerk bölgeler de Voyvodina ve Kosova.

Bu dağılma sürecine sebep teşkil eden ögeler içerisinde, ekonomik, sosyal ve kültürel olmak üzere birçok sebep mevcuttur. Daha önce isimlerini bahsettiğimiz bu cumhuriyetler arasında gerek sosyal gerek iktisadi gerekse kültürel anlamda çok ciddi ayrılıklar mevcuttu. Ayrışmanın köklerini, nedenlerini uzak ve yakın geçmişte bulunan çekişmelerin bir devamı olarak görmek de mümkündür. Örneğin Bosna-Hersek'te Müslümanların (Boşnakların) hâkimiyetinde bir devlet fikri bile mazide kalan Türk hâkimiyetinin hatıralarını canlandırmak için yeterli olmuştur. Öte yandan kökleri ve nedenleri yakın geçmişte bulunan çekişmeye bir örnek olarak, II. Dünya Savaşı yıllarında Hırvatların, Naziler yanında yer alarak yüzlerce Sırp, Yahudi ve Çingene'nin toplama kamplarına gönderilmesine yardımcı olmaları gösterilebilir. Bu arada, yenilgiyi kabul etmeyerek karşı saldırıya geçen Sırp'ların bir milyondan fazla Yugoslavyalı'nın ölümüyle sonuçlanan iç savaşa (1941-1945) yol açmış olmaları da çekişmenin köklerine ilişkin başka bir örnektir. Kısaca, Yugoslavya'nın dağılması, birliği oluşturan "etnik" gruplar bakımından eski düşmanlıkların tarihe gömülen değil, ne yazık ki yaşayan ve yaşatılan canlı tarih olduğunu kanıtlamıştır. Kaldı ki, Yugoslavya'nın dağılması demek, bu demektir. Yani yaranın kaşınması, et ile tırnağın ayrıştırılması demektir. Elbette ki Yugoslavya ve Balkan coğrafyası ile alakalı çok söz söylenebilir ve benzeri bilgiler bizim tezimizi güçlendirme adına çoğaltılabilir.

Bu "etnik" kaşınmanın bir neticesi olarak Yugoslavya'yı oluşturan halklar arasında Sırbistan'ın başını çektiği mikronasyonalist akım hızla yayılmaya başlamıştır. Sırp'lar tarafından geliştirilen "Nerede bir Sırp varsa orası Sırp toprağıdır." ilkesinin, diğer milletleri de harekete geçirmesi suretiyle bugün bile ateşin dinmediği bir Balkan coğrafyasına yol açması zaten bir barut fıçısı hâlinde olan bu bölgeyi tekrar bir patlamaya hazır hâle getirmiştir.

Günümüzün Balkanlar ile Rabıtası

Yugoslavya'nın tüm bu birikenler neticesinde yıkılış sürecine girerken iki temel çıbanı vardı; ilki 1963 yılında hazırlanan Anayasa'sının dikkat çeken maddesiydi, "Yugoslavya ulusları"ndan her birinin, "ayrılma hakkı da dâhil olmak üzere kendi kaderini tayin hakkı"dır. Bununla birlikte, çok dikkatli bir dil kullanılmak suretiyle, bu ulusların II. Dünya Savaşı sırasında "özgürce ifade edilmiş iradeleri temelinde" birleşmiş oldukları vurgulanmıştır. Neticede de Tito'nun 1980'de ölümünden sonra, ciddiye alınmasını "utanç verici" nitelediği söylentiler gerçek oldu. Ancak Tito, eserinin nasıl can çeke çeke öldürüldüğünü, birliği oluşturan "etnik" unsurların birbirleriyle nasıl kapıştığını, başvurdukları katliam, vahşet ve tecavüzün boyutlarını iyi ki görmedi. Sağlığında, onun demir pençe

yönetimi altında “etnik” çekişmeler denetim altında tutulabilmişti. Ancak, ölümden sonra, cumhuriyetler arasındaki ve içindeki “ekonomik ve etnik tabakalaşma”, Sırp'ların gücü tamamen ele geçirmeleri ve tekellerine almalarıyla gün yüzüne çıktı. Sırp'lar, büyük bir kıskançlıkla federal hükümeti ve orduyu tek başlarına kontrol eder hâle geldiler. Sonuçta beklenmeyen değil, tüm taraflarca beklenen oldu. Katliam, vahşet ve tecavüz içerikli silahlı çatışmalar, 1990 yılını takiben patladı.

İkinci çıban ise “dil” dir. Yugoslavya'nın dağılması sebeplerinin içerisinde en önemli mesele dil meselesidir. Zira ayrılığın kültürel tabanını oluşturması noktası bu sebebi daha da önemli kılmaktadır.

Eski Yugoslavya'nın parçalanması sürecine girildiğinde, öncelikle çok masum gibi görünen bir talep başlamıştır. Bu masum gibi gözükken talep daha sonra kültürel bir ayrılığın altyapısını pekiştirecekti. Yugoslavya'nın resmî televizyonunda haberler resmî bir dil olan Sırpça okunuyordu. Slovenya ve Hırvatistan haberlerin Sırpça okunmasına tepki göstermiş ve kendi dillerinde yayın yapılmasını istemişlerdi.

Zaten Yugoslavya'da Sırbistan ve Karadağ dışında her cumhuriyette farklı bir dil kullanılmakla beraber, devletin resmî dili Sırpçaydı. Bu dil ayrılığı daha sonra her dile ayrı yayın yapan televizyon kanallarının devreye girmesine yol açmıştır.

Bu rüzgârın devamında da cumhuriyetlerin kültürel otonomi talepleri gündeme gelmeye başlamıştır. Burada kültürel otonomi taleplerin akabinde ayrı dilde eğitim yapan okullar, ayrı dillerde yayımlanan gazete, kitap derken, daha önce anayasalarında bulunan ama o güne kadar kullanılması düşünülmeyen self-determinasyon hakları kullanılarak, önce Slovenya, sonra Hırvatistan birer referandum ile tek bir tüfek dahi patlamadan ayrı birer devlet hâline gelme yolunu seçmiştir.

Parçalanma sebeplerinden bir diğeri de o zamanki Yugoslavya Halk Ordusunun sessiz kalması, daha sonra da bu inisiyatifi kullanma zamanı geldiğinde, inisiyatifini ve ardındaki halk desteğini yitirmesi olmuştur. Zira artık ordu siyasetin emrine girmiştir. Yugoslavya'nın dağılması, artık Balkanlar' da tekrar sınırların tartışılmasına yol açmıştır.

Tabii ki bu ayrılık Yugoslavya dışında diğer ülkelerin iştahını da ciddi olarak harekete geçirmiştir. “Megalo İdea” ların hortlamasına yol açmıştır. Büyük Bulgaristan, Büyük Yunanistan, Büyük Arnavutluk gibi “Megalo İdea”lar, Balkanlar'da konuşulmaya başlanmıştır.

Yugoslavya'nın dağılması sebeplerinin içerisinde en önemli mesele dil meselesidir. Zira ayrılığın kültürel tabanını oluşturması noktası bu sebebi daha da önemli kılmaktadır.

Dilde başlayan bu ayrıştırma hareketi, bugün Yugoslavya'da 7 ayrı devletin kurulmasına yol açmıştır. Ve bu ülkelerin tamamı da görüntüde bağımsız bir devlet olmalarına karşın, emperyalist güçlerin payandası konumundadırlar.

Emperyalist emelleri olan tüm ülkelerin gözü -başta ABD olmak üzere- Balkanlar'dan sonra bu dönemde Türkiye'nin Güneydoğusu'na çevrilmiştir. Zira ister bozulmuş Tevrat'ın kinli ve kirli satırlarından esinlenilmiş olsun isterse de tüm bu sürece bir enerji kavgası diyelim, 21.yüzyılın en büyük meselesinin coğrafyası, Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu bölgesidir. Buranın talih de tarihi de hep bir iddiaya gebe dir. Bugünkü iddia ise Kürtlerin önce kültürel ayrışmaları sonrasında da siyasi ayrılıklarıdır. Bunun karşısında olan cephe ise MHP ve Türk milliyetçileridir. Zira Türk milliyetçileri bu milletin bu coğrafyadaki iddiası ve hafızasıdır.

Burada özellikle dikkat çekmek istediğim bir başka husus şudur ki, Türk milliyetçilerine karşı, dış dünya, ikinci cumhuriyetçiler ve karşı devrimciler tarafından beğenilen milliyetçilik tarifi ve tanımı, ayrılıkçı, şöven ve ırkçı bir muhtevaya sahiptir. Bu en temelde insafsızlıktır. En başta Türk milliyetçilerinin karşı olduğu bu "şöven ruh" tek parti döneminin ulusalcı refleksi olarak nitelendirilse daha doğru olur. Ayrıca Türk milliyetçiliği bu anlayış ve sığ görüşün mağduru da olmuştur. Bizim milliyetçiliğimiz yalnızca soy birliğinin ötesindeki müşterekleri de birleştirici bir harç olarak görür. Bu algılayış içerisinde "ulus" fikri etnik bölücülüktür. Ulusalcılık dediğimiz yapı ise bu anlayışın tipsiz bednidir. Oysa Türk milliyetçiliği dil, din, kültür, şuur ve ortak vatanda kardeşçe yaşama arzu ve isteğine dayanır. Bu noktada belirtmekte fayda var ki, Türk; bir isimden çok sıfattır. Hâl böyleyken Türkiye'de güçlenen milliyetçilik, millî bütünlüğümüzün kuvvetlenmesi anlamına gelir.

Ayrıca Batı emperyalizmine karşı olduğunu söyleyen ulusalcılar, çözüm önerileri ve üslupları ile başka emperyalizmlere kapıyı açık bırakmaktadırlar.

Türkiye Neden (Nasıl) Balkanlar Olur (Olmaz) ?

Milliyetçiliği bir medeniyet tasavvuru olarak siyasi iktidarın ve toplumsal harcın temel felsefesi kabul ettiğimizde, devletin milleti ile bölünmez bütünlüğü tam anlamıyla tesis edilmiş olacaktır. Yalnız şunu unutmamak gerekiyor, milliyetçilik gibi bir iddia ve şerefli bir ideolojiyi, "ulusalcılık" gibi bir reaksiyondan kurtarmak, daha doğrusu onunla olan farkını ifade etmek milliyetçiliği toplumsal bir mutabakat hâline getirir. Ayrıca Balkanlar'daki sahnenin Anadolu'daki oyununu da bozar.

Son günlerde Türkiye'de kontrolsüz bir şekilde gelişen "soy sop ve boy" kavgaları, maalesef bu ulusalcılık hezeyanının yer bulduğu, bulabildiği beyinlerin talihsiz açıklamalarından başka bir şey değildir. İster AKP'nin isterse de CHP'nin muhtelif yöneticilerinin sonunun nereye gideceğini bile bile yaptığı açıklamalara ilk tepki milliyetçi yüreklerden, beyinlerden gelmiştir. MHP'nin bu kavgalar es-

nasındaki tutumu, hattızatında bir medeniyet tasavvurunun fotoğrafıdır. İstismar ile suçlanan bir camianın bu tartışmalardaki tutumu böylesine suçlamalara verilen en güzel cevaptır kanaatindedim.

Milliyetçiliğin bu esirgeyen tavrı doğrultusunda tezimiz ve tercihimiz ve hatta ısrarımız şudur ki; Anadolu topraklarında bölücülük hiç başarılı olmadı, olması da mümkün değildir. Burada asıl mevzu çoğunluk dediğimiz müşteregin mensuplarını akliselime davet etmektir. Yani çoğunluğun ırkçılığını engellemek. Terör örgütü de Türk-Kürt kavgasını körükleyerek çoğunluk ırkçılığını harekete geçirmek için uzun süredir çabalıyor. Batı'daki Kürt'e Türk'ün, doğudaki Türk'e de Kürt'ün, "Ben burada çoğunluğum, sen git." demesini sağlamak tam olarak da çoğunluk ırkçılığıdır. Teorik olarak da milliyetçilik ile ulusalcılığın ayrıldığı yer de tam olarak burasıdır.

İnegöl, Hatay, Erzurum olaylarının nedeni ne alkollü gençler ne de dolmuşçu kavgasıdır. Eğer devlet ve organları, İnegöl ve Hatay'da olanları bu şekilde görmeye devam ederse, devletin suçluyu cezalandırmayacağı hatta cezalandıramayacağı veya ayrımcılık yapacağı inancı içinde olan, bundan dolayı da kendi hukukunu yaratmak isteyen bir toplum zihniyeti "devlet" kutsalına zihinsel bir tacizde bulunmuştur.

21. yüzyıl Türkiye'sinin bir yönüyle Balkanlar'a benzetilmek istenmesi marazı karşısında çözüm prensiplerinin adresi olan milliyetçiliğin, Türk siyaset ve toplum geleneği doğrultusunda muhafazasının hakkı Ülkücü Harekettedir. Ülkücü Hareketin bu disipline hâlinde ise MHP Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli'nin sağduyulu siyasetinin büyük payı vardır. Neticede, Türkiye Balkanlar olmuyorsa bunda birinci katkı Sayın Bahçeli'nindir. Çoğunluk ırkçılığına ve dolayısıyla "ulusalcılığa" prim vermeyen algı ve anlayış ile siyasetine yön veren MHP, saldırgan "Kürtçü, bölücü" hain blokunu muhatapsız bırakmaktadır. Muhatapsız olmak girdabında olan bu bloka karşı hükümet, her nedense kanun ve ceza beğendiremezken bir de ara sıra ken-

"Bölgede arkadaşlarımız gerekli çalışmaları yapıyor, ancak ben gitmiyorum. Bazen çok büyük olaylar için küçük bir kıvılcım beklenir. Hassasiyetlere önem veriyoruz. Bizim en ufak bir hatamız tüm Türkiye'ye mal olabilir. O yüzden ne zaman nereye gideceğimizi hesaplamak lazım. Bunlara dikkat etmek zorundayız, ancak bir gün büyük Diyarbakır yürüyüşü yaparsam sürpriz olmaz."

disi muhatap olarak statü ve rol çelişkisi yaşıyor ve neticede de Türkiye'yi kaosun eşiğine getiriyor.

Diyarbakır'a gitmek ya da gitmemenin önemine dikkat çeken sorumsuz siyaset bu konudaki sorusunu sorumlu bir devlet adamına yöneltince aldığı cevaba dikkat etmek gerekiyor;

"Bölgede arkadaşlarımız gerekli çalışmalarını yapıyor, ancak ben gitmiyorum. Bazen çok büyük olaylar için küçük bir kıvılcım beklenir. Hassasiyetlere önem veriyoruz. Bizim en ufak bir hatamız tüm Türkiye'ye mal olabilir. O yüzden ne zaman nereye gideceğimizi hesaplamak lazım. Bunlara dikkat etmek zorundayız, ancak bir gün büyük Diyarbakır yürüyüşü yaparsam sürpriz olmaz."

Sayın Devlet Bahçeli'nin bu cevabı "milliyetçilik" in bütünleştirici niteliğinin bir dışı vurumu değil de nedir? Çocuğunuzu uzaktan sevmek gibi bir zorunluluktur.

Yazımızın başlığında dediğimiz gibi, milliyetçilik, zorunluluk doktrindir .■